

רבינו חננאל

לח:

גופו מצבב. על שם שהיתה^(ש) עמוקה נראה שמשם לוקח ולכן נעשה מזולה: **וראשו מארץ ישראל**. שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות: **ואיזבירו**. **ידיו ורגליו: משאר ארצות**. מכל העולם כדילף לעיל [ע"פ]: **מאקרא דאגמא**. בצבב הוא והוא עמוק מאל: **כל ילין**. לינת לילה: **עד זקנה**. כל ימיו [אסכלנלן]: **מסוף העולם ועד סופו הים**. ארכו: **כרא אדם** ^(א) **מקלה הארץ**. מקלה עד קלה: **אחור וקדם**. שני זורות 17 **פרלופין** (בכרות דף קפא): **על הארץ ולמקלה השמים**. כלומר עומד בארץ וראשו מגיע השמימה: **ולי מה יקרו רעיד אל**. בטר גלמי ראו עיניך

וירדו ארבעה. אדם וחיה וקין ומיומתו אבל הנל לא נולד צלותו פעם כדכתיב (בראשית ד) **ותוסף ללדת ושני תימות נולדו עמו דדריש צבראשית רבה מדכתיב** (שם) **את אחיו את הצלי:** ‏ דהורמז

נודווגה לו חוה שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה תשיעית נצטווה שלא לאכול מן האילן עשירית סרה אחת עשרה נידון שתים עשרה נטרד והלך לו שנאמר י‏^א‏אדם ביקר כל ילין י‏^א‏אמר רמי בר חמא אין חיה רעה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לו כבהמה שנאמר י‏^ג‏נמשל כבהמות נדמו: (שע"ה בסו"ף ארמ"י סימן) **אמר רב יהודה א"ר בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא כת אחת של מלאכי השרת אמר להם רצונכם** י‏²‏**נעשה אדם בצלמנו אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו אמר להן כך וכך מעשיו אמרו לפניו רבש"ע** י‏³‏**מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו** י‏⁷‏**הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם וכן כת שניה כת שלישית** י‏⁸‏**אמרו לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו כל העולם כולו שלך הוא כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהן מקולקלין אמרו לפניו רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך אמר להן** י‏⁴‏**ועד זקנה אני הוא ועד שיביה אני אסכול וגו' אמר רב יהודה אמר רב** י‏¹‏**אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שנאמר** י‏⁵‏**למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים כיון שסרה הניה הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו שנאמר** י‏⁶‏**אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך אמר ר"א**

אדם הראשון מן הארץ עד לרקיע היה שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים י‏¹⁰‏**(עד קצה השמים) כיון שסרה הניה הקב"ה ידו עליו ומיעטו שנאמר אחור וקדם צרתני וגו' קשו קראי אהרדי אירי ואירי חדא מידה היא ואמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון בלשון ארמי ספר שנאמר ולי' מה יקרו רעיד אל והיינו** י‏⁸‏**דאמר ריש לקיש מאי דכתיב** י‏⁸‏**זה ספר תולדות אדם מלמד שהראהו הקב"ה דור דור ודורשין דור דור וחכמיו כיון שהגיע לדורו של רבי עקיבא שמח בתורתו ונתעצב במיתתו** י‏¹²‏**אמר ולי' מה יקרו רעיד אל ואמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון מין היה שנאמר** י‏⁹‏**ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה אן נמה לבך רבי יצחק אמר מושך בערלתו היה כתיב הכא** י‏¹⁰‏**והמה כאדם עברו ברית וכתיב התם** י‏¹¹‏**את בריתי הפר רב נחמן אמר כופר בעיקר היה כתיב הכא עברו ברית וכתיב התם** י‏¹²‏**ואמרו על אשר עזבו (את ברית ה' י‏⁸‏אלהי אבותם) י‏⁸תנן התם ר"א אומר הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס אמר ר' יוחנן ל"ש אלא אפיקורוס (של) עובדי כוכבים אבל אפיקורוס ישראל כ"ש דפקר מפי א"ר יוחנן כ"מ שפקרו המינים תשובתן בצידן** י‏²‏**נעשה אדם בצלמנו (ואומר)** י‏¹³‏**ויברא אלהים את האדם בצלמו** י‏¹⁴‏**הבה נרדה ונבלה שם שפתם** י‏¹⁵‏**ווירד ה' לראות את העיר ואת המגדל** י‏¹⁶‏**כי שם נגלו אליו האלהים** י‏¹⁷‏**לאל העונה אותי ביום צרתי** י‏¹⁸‏**כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו** י‏¹⁹‏**ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלאו אלהים לפדות לו לעם** י‏²⁰‏**עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב הנך למה לי כדרבי יוחנן דא"ר יוחנן אין הקב"ה עושה דבר אא"כ נמלך בפמליא של מעלה שנאמר** י‏²¹‏**בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאילתא התינח כוליה עד די כרסון רמיו מאי איכא למימר** י‏²²‏**אחד לו ואחד לדוד דתניא אחד לו ואחד לדוד דברי ר"ע א"ל ר' יוסי עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא אחד לדין ואחד לצדקה קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת"ש דתניא אחד לדין ואחד לצדקה דברי ר"ע** י‏¹‏**א"ל ר' אלעזר בן עזריא עקיבא** י‏²‏**מה לך אצל הגדה כלך אצל נגעים ואהלות אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו אמר רב נחמן האי מאן דידע לאהדורי למינים כרב אידית ליהדר ואי לא לא ליהדר אמר ההוא מינא לרב אידית כתיב** י‏²²‏**ואל משה אמר עלה אל ה' עלה אלי מיבעי ליה א"ל זהו מטטרון ששמו כשם רבו דכתיב** י‏²³‏**כי שמי בקרבו אי הכי ניפלחו ליה כתיב** י‏²³‏**אל תמר בו אל תמירני בו אם כן לא ישא לפשעכם למה לי א"ל הימנותא בידן דאפילו בפרוונקא נמי לא קבילניה דכתיב** י‏²⁴‏**ויאמר אליו אם אין פניך הולכים וגו' אמר ליה ההוא מינא לר' ישמעאל בר' יוסי כתיב** י‏²⁵‏**וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מאתו מיבעי ליה א"ל ההוא כוכב שבקיה אנא מהדרנא ליה דכתיב** י‏²⁶‏**ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך נשיי מיבעי ליה אלא משתעי קרא הכי אמר ר' מאיר בפירקיה הוה דריש תילתא שמעתא תילתא אגדתא תילתא מתלי ואמר ר' יוחנן ג' מאות משלות שועלים היו לו לרבי מאיר ואנו אין לנו אלא שלש**

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

גופו מצבב. על שם שהיתה^(ש) עמוקה נראה שמשם לוקח ולכן נעשה מזולה: **וראשו מארץ ישראל**. שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות: **ואיזבירו**. **ידיו ורגליו: משאר ארצות**. מכל העולם כדילף לעיל [ע"פ]: **מאקרא דאגמא**. בצבב הוא והוא עמוק מאל: **כל ילין**. לינת לילה: **עד זקנה**. כל ימיו [אסכלנלן]: **מסוף העולם ועד סופו הים**. ארכו: **כרא אדם** ^(א) **מקלה הארץ**. מקלה עד קלה: **אחור וקדם**. שני זורות 17 **פרלופין** (בכרות דף קפא): **על הארץ ולמקלה השמים**. כלומר עומד בארץ וראשו מגיע השמימה: **ולי מה יקרו רעיד אל**. בטר גלמי ראו עיניך

גופו מבבל וראשו מארץ ישראל ואבריו משאר ארצות עגבותיו א"ר אחא מאקרא דאגמא א"ר י‏⁶‏יוחנן בר חנינא י‏³‏שתים עשרה שעות הוי היום שעה ראשונה הוצבר עפרו שניה נעשה גולם שלישית נמתחו אבריו רביעית נזרקה בו נשמה חמישית עמד על רגליו ששית קרא שמות שביעית נדווגה לו חוה שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה תשיעית נצטווה שלא לאכול מן האילן עשירית סרה אחת עשרה נידון שתים עשרה נטרד והלך לו שנאמר י‏^א‏אדם ביקר כל ילין י‏^א‏אמר רמי בר חמא אין חיה רעה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לו כבהמה שנאמר י‏^ג‏נמשל כבהמות נדמו: (שע"ה בסו"ף ארמ"י סימן) **אמר רב יהודה א"ר בשעה שבקש הקב"ה לבראות את האדם ברא כת אחת של מלאכי השרת אמר להם רצונכם** י‏²‏**נעשה אדם בצלמנו אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו אמר להן כך וכך מעשיו אמרו לפניו רבש"ע** י‏³‏**מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו** י‏⁷‏**הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם וכן כת שניה כת שלישית** י‏⁸‏**אמרו לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו כל העולם כולו שלך הוא כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהן מקולקלין אמרו לפניו רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך אמר להן** י‏⁴‏**ועד זקנה אני הוא ועד שיביה אני אסכול וגו' אמר רב יהודה אמר רב** י‏¹‏**אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו היה שנאמר** י‏⁵‏**למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים כיון שסרה הניה הקדוש ברוך הוא ידו עליו ומיעטו שנאמר** י‏⁶‏**אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך אמר ר"א**

אדם הראשון מן הארץ עד לרקיע היה שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים י‏¹⁰‏**(עד קצה השמים) כיון שסרה הניה הקב"ה ידו עליו ומיעטו שנאמר אחור וקדם צרתני וגו' קשו קראי אהרדי אירי ואירי חדא מידה היא ואמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון בלשון ארמי ספר שנאמר ולי' מה יקרו רעיד אל והיינו** י‏⁸‏**דאמר ריש לקיש מאי דכתיב** י‏⁸‏**זה ספר תולדות אדם מלמד שהראהו הקב"ה דור דור ודורשין דור דור וחכמיו כיון שהגיע לדורו של רבי עקיבא שמח בתורתו ונתעצב במיתתו** י‏¹²‏**אמר ולי' מה יקרו רעיד אל ואמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון מין היה שנאמר** י‏⁹‏**ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה אן נמה לבך רבי יצחק אמר מושך בערלתו היה כתיב הכא** י‏¹⁰‏**והמה כאדם עברו ברית וכתיב התם** י‏¹¹‏**את בריתי הפר רב נחמן אמר כופר בעיקר היה כתיב הכא עברו ברית וכתיב התם** י‏¹²‏**ואמרו על אשר עזבו (את ברית ה' י‏⁸‏אלהי אבותם) י‏⁸תנן התם ר"א אומר הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס אמר ר' יוחנן ל"ש אלא אפיקורוס (של) עובדי כוכבים אבל אפיקורוס ישראל כ"ש דפקר מפי א"ר יוחנן כ"מ שפקרו המינים תשובתן בצידן** י‏²‏**נעשה אדם בצלמנו (ואומר)** י‏¹³‏**ויברא אלהים את האדם בצלמו** י‏¹⁴‏**הבה נרדה ונבלה שם שפתם** י‏¹⁵‏**ווירד ה' לראות את העיר ואת המגדל** י‏¹⁶‏**כי שם נגלו אליו האלהים** י‏¹⁷‏**לאל העונה אותי ביום צרתי** י‏¹⁸‏**כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו** י‏¹⁹‏**ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלאו אלהים לפדות לו לעם** י‏²⁰‏**עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב הנך למה לי כדרבי יוחנן דא"ר יוחנן אין הקב"ה עושה דבר אא"כ נמלך בפמליא של מעלה שנאמר** י‏²¹‏**בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאילתא התינח כוליה עד די כרסון רמיו מאי איכא למימר** י‏²²‏**אחד לו ואחד לדוד דתניא אחד לו ואחד לדוד דברי ר"ע א"ל ר' יוסי עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא אחד לדין ואחד לצדקה קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת"ש דתניא אחד לדין ואחד לצדקה דברי ר"ע** י‏¹‏**א"ל ר' אלעזר בן עזריא עקיבא** י‏²‏**מה לך אצל הגדה כלך אצל נגעים ואהלות אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישב עליו שרפרף להדום רגליו אמר רב נחמן האי מאן דידע לאהדורי למינים כרב אידית ליהדר ואי לא לא ליהדר אמר ההוא מינא לרב אידית כתיב** י‏²²‏**ואל משה אמר עלה אל ה' עלה אלי מיבעי ליה א"ל זהו מטטרון ששמו כשם רבו דכתיב** י‏²³‏**כי שמי בקרבו אי הכי ניפלחו ליה כתיב** י‏²³‏**אל תמר בו אל תמירני בו אם כן לא ישא לפשעכם למה לי א"ל הימנותא בידן דאפילו בפרוונקא נמי לא קבילניה דכתיב** י‏²⁴‏**ויאמר אליו אם אין פניך הולכים וגו' אמר ליה ההוא מינא לר' ישמעאל בר' יוסי כתיב** י‏²⁵‏**וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מאתו מיבעי ליה א"ל ההוא כוכב שבקיה אנא מהדרנא ליה דכתיב** י‏²⁶‏**ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך נשיי מיבעי ליה אלא משתעי קרא הכי אמר ר' מאיר בפירקיה הוה דריש תילתא שמעתא תילתא אגדתא תילתא מתלי ואמר ר' יוחנן ג' מאות משלות שועלים היו לו לרבי מאיר ואנו אין לנו אלא שלש**

מסורת הש"ם

(א) כד"י אומא אומא, (ב) אבות דר"י פ"א ע"ש כמה שניות, (ג) שבת קמא: ע"ש, (ד) וימלא כא:], (ה) הגדות אלו יש לכן סוד למינני, (ו) חגיגה יב, (ז) רש"ל מוסק זה, (ח) ע"ז (ה, ט) נ"ל ואמר, (י) רש"ל מוסק זה, (יא) נ"ל מלביאס, (יב) אבות פ"ב מ"ד, (טג) חגיגה יד, (יד) נלקמן סו: חגיגה יד,], (טו) נ"י פירש"י נקמן סו: ד"ה מדברתן, (טז) נצפ"י: שהיא, (טז) כס"א: מין, (יז) כס"א: מיטת, (יח) כס"א: המינים, (יט) וועי' היטע יצמות סב. ד"ה מ"ט דר' נתן אליבי ד"ש דמצי וכו',]

➤❖❖❖➤

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כרא אדם ולמקצה השמים מקלה ועד קלה:

➤❖❖❖➤

מוסף רש"י

נמשל כבהמות נדמו. מי שחיה מוסלת זו צידוע שכבהמה נדמה (שבת קמא:). מסוף העולם ועד סופו היה. כשהיה שוכב היה ראשו למולת ורגליו למעבר (חגיגה יב.). על הארץ ולמקצה השמים. על הארץ היה ומגיע לשמים (שם). אחור וקדם צרתני. שמי פעמים לרפני, מחלה גבוה ולבסוף שכל (שם). כלך אצל נגעים ואהלות. חל מדברין עד שמגיע אצל נגעים ואהלות שכן הלכות ענוקות (חגיגה יד. לגירסתו: כלך מדברותין) מנע מדברין ופנה להלכות נגעים ואהלות שכן ממונים וכוסא אמה ממודל ולא כהגדה (לקמן סו: לגירסתו: כלה מדברותין).

➤❖❖❖➤

תורה אור השלם

- ואדם ביקר כל ילין נמשל בבהמות נדמו. תהלים מט יג
- ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְבִהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: בראשית א כו
- מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו: תהלים ח ה
- ועד זקנה אני הוא ועד שיביה אני אסכל אני עשיתי ואני אשא ואני אסכל ואמלט: ישעיהו מו ד
- כי שאל קא קלימם בראשנים אשר יהיו לפניך למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנקיה בדרך הגדול הוה או הנשמע כבודה: דברים ד לב
- אחור וקדם צרתני ותקשת עלי כפכבי: תהלים קלט ה
- ולי

העם הזה בקרבי אתה יושב. והוא אמר עלה אל ה' א"ל אי הכי ששמו בקרבו פלחו ליה. א"ל אל תמר בו כתיב דמשמע אל תמירני בו כי לא ישא לפשעכם ששמי בקרבו כלומר הוא יודע כי שמי אל קנא ונוקם. נוקם ה' ובעל חמה לפיכך לא ישא לפשעכם א"ל הימנותא כלומר בשבועה אפי' כפרוונקא שהוא כתייר לא קיבלנוהו כדכתיב ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. א"ל מינא לר' ישמעאל בר' יוסי כתיב וחי' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מאתו מיבעי ליה למימר. א"ל ההוא כוכב ואמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך. נשיי מיבעי ליה למימר אלא משתעי קרא הכי. הכא נמי משתעי קרא הכי. א"ר יוחנן כי הוה דריש ר' מאיר כפרקא הוה דריש תלתא שמעתא תלתא אגדתא מחלי ושי' משלות

- ויבן שם מוזבן ויקרא למקום אל בית אל כי שם נגלו אליו האלהים בברחו מפני אָחוי:
- יבן מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כִּי אֱלֹהֵינוּ בָּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו: דברים י ד
- ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הִלְכוּ אֱלֹהִים לַפְדּוֹת לוֹ לְעַם וּלְשׁוֹם לוֹ שֶׁם וּלְעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְדִּילָה וּנְרָאוֹת לְאֶרֶץ מִפְּנֵי עֲמָךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לָךְ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וְאֲלֹהֵי: שמואל ב ז כג
- ומאמר קדישין שאלתא עד דברית די יִרְדְּעוּן חַיִּיךָ די שליש עֲלָאָה במלכות אנשא ולמן די יצבא יתננה ושפל אנשים וקים עלה: דניאל ד יר
- ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה:שמות לג טו
- וְיָן הַמָּטִיר עַל סֶדֶם וְעַל עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם: בראשית ט כ
- ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך האָנוּךְ אִמְרֵיהּ כי איש הרגתי לפצעי וְלָךְ לַחֲבֵרְתִּי: בראשית ד כג

למ:

תורה אור

1. בי מראש צרים אָראָנו ומגבועות אַשורנו לא עָם לָקֵד יִשְׁכַּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב:

במדבר כב ט טוב יי לכל וְהִקְמִיעוּ עַל כָּל מַגְשִׁי:

החלים קמה ט 3. טוב יי לקנו לַנֶּפֶשׁ תִּדְרָשׁנָה: איכה ג כה 4. ויעבר הָרָדָה בַּמִּחְנָה כבא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֵל עִירוֹ וְאִישׁ אֵל אָרְצוֹ: מלכים א כב לו 5. בטוב צִדִּיקִים תַּעֲלֶץ קָרְהָ וּבְאָבֵד רָשָׁעִים רָהוּ: משלי יא י 6. וְהִנֵּנִי אֵל הָעָם וְהַעֲמֵד מִשְׁרָרִים לְךָ וּמִהַלְלִים לְהַדְרֹת קִדְשׁ בְּצִוְאַת לִפְנֵי הַתְּהַלֵּץ וְאֲמַרְמִים הוֹדוּ לְךָ כִּי לַעֲלֹם חֲסִדוֹ:

דברי הימים ב כ כא 7. וְיָבֹא בֵּין מִחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעָנָן וַיַּחֲשֹׁךְ וַיָּאָר אֶת הַתְּהַלֵּץ וְלֹא קָרָב זֶה אֵל זֶה כָּל הַלַּיְלָה:

שמות יד כ 8. וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁשׁ יי עֲלֵיכֶם לְהִשְׁבִּי אֶתְכֶם וּלְהַרְבוֹת אֶתְכֶם בִּן יִשְׁשִׁי לֹא הִיָּה אוֹכֵז תַּשְׁמִיט: דמוס שפי וונוס כו'. והיינו רחלו אופן שתי זכרות נרחלו מדמו: לתמוס. להשלים: מאי קאמר קרא. מאי ענין עוצדיה היה ירא אלל ויקרא אחאז: בלזכרס כתיב (בראשית כג) ירא אלהים אתה ולא כתיב מאד: מפני מה זכה לנציאום. שהרי גר היה ואין השכינה שורה אלל על

מלכים א כב כח 11. ודברת אליו לאמר כה אמר יי הָרָדָתָ וְגַם יִרְשֶׁתָּ וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יי בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר לִקְרָה הַכְּלָבִים דָּם נָבוֹת יִלְקֹוּ הַכְּלָבִים אֶת דַּמָּךְ גַּם אֲתָהּ:

מלכים א כג יט 12. ואיש משך בקשת לתמו וַיָּבֵה אֶת מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשָּׁרָץ וַיֹּאמֶר לְרַכְבּוֹ הֲפֹךְ יָדְךָ וְהוֹרֵאֲנִי מִן הַמִּחְנָה כִּי הִתְחַלִּיתָ:

מלכים א כב לד 13. ויקרא אחאז אל עבדיהו אשר על הבית ועבדיהו ויהי ירא את יי מאד: מלכים א יח ג 14. ויאמר אליו לכן אם נא מִצָּתָא חַן בַּעֲיִנְךָ נחשתי ויִכְרַכְנִי יי בגללה: בראשית ל כו 15. ויהי מאז הפקד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויָרָךְ יי אֶת בֵּית הַמֶּצְרִי בגלל יוסף ויהי ברכתו כי הִתְחַלִּיתָ: בבית ובשדה:

בראשית לט ה 16. ויהי בהערית איזבל את נביאי יי ויחַק עבדיהו מאז נבאים ויחביאם חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה וּכְלָפְלֵם לַחֵם וְקִיָּם:

מלכים א יח ד 17. ויאמר אם יבוא עשׂו

ובגוים לא יתחשב. כל מקום שהזכירו שם נכרים לא הזכירו ישראל

בכלל: כשהוא משקה. אינו מווע המים לילך לטובים ולרעים לפי שאינו אלל טורח אחד וכשהוא עודר דהוי טורח לכל אחד

ואחד אינו עודר אלל הטובים: עודר. חופר. כך הקצ"ה ון

טובים ורעים הכל כדצור אחד ממלל

את כל העולם כולו עוצה שהכל שלו אזל כשאז להגין מן הפורעניות ולשלס שכר אינו אלל לקוויי: ויעצר הכנה. מדלל כתיב רנה משמע הרניה המיוחסת שהיתה עתידה לזא שכזר הזכרה. והיכן הזכרה: בלצוד רשעים רנה. והיה העולם מלפה מתי תזא הכנה ליצודו של אחאז וכשנהרג עברה והזכרה הכנה כפי הכל: בללל לפני החלוץ. זיהושפט כתיב כשיאל להלחם צעמונים שזאל עליו: כי טוב. משמע כי טוב צעניו הודלה ושמחה: כן ישש ה' עלינס להלציז וגו'. ישש אחרים שונליים: והוונוס רחלו. בלחאז כתיב צמיחמו: למרק. לנטוש ולהליר. כלומר רחלו והוצרו השמי חזיונות שנלמרו עליו: מלון היה. לא היה אוזכ תשמייט: דמוס שפי וונוס כו'. והיינו רחלו אופן שתי זכרות נרחלו מדמו: לתמוס. להשלים: מאי קאמר קרא. מאי ענין עוצדיה היה ירא אלל ויקרא אחאז: בלזכרס כתיב (בראשית כג) ירא אלהים אתה ולא כתיב מאד: מפני מה זכה לנציאום. שהרי גר היה ואין השכינה שורה אלל על

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

המיוחסין שציטטלז^[כ] כדכתיב (בראשית י) להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו: מאי שנה חמשים. ולא הצניא כולן צמערה אחת: אין מערה מחזקס. מערות שלו לא היו מחזקיות יותר: מאי שנה עוצדיה לאדום. ולא נתנצא נצואה אחרת למה נצחר לו לזו משאר הנציאים: שני רשעים. אחאז

ולחיצל: שני לדיקים. ילחק ורצבה: מיניה וביה אחא ניזול ביה נרגא. אזא יער. מעלמו של יער יכנס צמוך הגרזן להיות בית יד ויקלצו צו את היער. וכן עוצדיה לאדום ודוד למואז והוא ילא מרות המואזיה: מסוכס מסרחס. מגופה ומתוך עוציה מתחיל הסרחון: כמסוקניס שזכס לא עשייס. כמו עגלון מלך מואז שהיה מכזב את השס כשאמר לו אחוד דצר אלהיס לי אלניך המלך מיד ויקס מעל הכסא (שופטים ג): כמקולקלן שזכס. כגון מישע מלך מואז שהקריצ צנו לע"ז כך היו ישראל עושין וצלוחתה שעה נזכר להס אומו עון שהיו רגילים גס הס צו: ללצר. מדלל כתיב ללצרס הכי קאמר לשפלות ולתחמית שצו שנגזר עליהס פורענות: ולא מאד כללל וצברה כתיב (בראשית יג) כי יפה היא מאלד. והאי קרל דלצינג נקט למדרש הכא משוס דרשה דלעיל דדרש מאד דכתיב צעוצדיהו:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

וזנות ממש אחאב איש מצוגן היה ועשתה לו איזבל שתי צורי זוגות במרכבתו כדי שיראה אותן וייתחמם ¹² ואיש משך בקשת לתומו ויכה ר' אלעזר אמר לפי תומו רבא אמר לתמם שתי חזיונות אחת של מיכיהו ואחת של אליהו: סימן קר"א וזכ"ה באדו"ם: כתיב ¹³ ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיה היה ירא ה' ¹⁴ ויברך ה' מאד מאי קאמר א"ר יצחק א"ל ביעקב כתיב ¹⁵ ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב ה' ¹⁶ ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף ביתא דההוא גברא לא הוה מיברך שמא לא ירא אלהים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיה היה ירא את ה' מאד אבל ביתו של אחאב אינו מזומן לברכה א"ר אבא גדול שנאמר בעובדיהו יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם לא כתיב מאד ובעובדיהו כתיב מאד א"ר יצחק מפני מה זכה עובדיהו לנביאות מפני שהחביא מאה נביאים במערה שנאמר ¹⁷ ויהי עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום וגו' מאי שניא אמר לפי שאין מערה מחזקת יותר מחמשים ¹⁸ חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום וגו' מאי שניא עובדיה לאדום אמר רבי יצחק אמר הקדוש ברוך הוא יבא עובדיהו הדר ¹⁹ בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם וינבא על עשו הרשע שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר אפרים מקשאה תלמידו של רבי מאיר משום רבי מאיר עובדיה גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירך רבי שמעון בן יוחי היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא כי אתא רב דימי אמר ירך מתוכה מסרחת ²⁰ ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עולה על החומה רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם ע"ז בשלמא למאן דאמר לשם שמים היינו דכתיב ²¹ ויהי קצף גדול על ישראל אלא למאן דאמר לשם ע"ז אמאי ויהי קצף כדר' יהושע בן לוי דריב"ל רמי כתיב ²² וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם כדכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם ²³ והנערה יפה עד מאד א"ר חנינא בר פפא באותה שעה ידרו רשעיהן ²⁴ של ישראל למדרגה התחתונה ²⁵ והנערה יפה עד מאד א"ר חנינא בר פפא עדיין לא הגיעה לחצי יופי של שרה דכתיב עד מאד ולא מאד בכלל:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

מסורת הש"ס

6) מגילה י: ע"ש, 3) צ"ל אלעזר, 4) וצ"ע ליתא ויפיקוט גרם מאי אמר ליה אמר ר' ילחק וכו' ועיי' מהרש"ל, 5) וימלא לח:, 6) ונענית ד, 7) ו, 8) ונסיח:, 9) שני קידושין שונאיהן, 10) שני קידושין ע:, 11) ע:

מוסף רש"י

כי טוב. הדור לה' כי טוב משמע טוב שקלטו לפניו על זאת (מגילה י:).
הדרן עלך אחד דיני ממונות

רבינו חננאל

אשר לא יבא באש תעבירו ברים. ועוד א"ל כל הגוים כאין נגדו. אותן נמי איקריהו גוי שנאמר ישראל גוי אחד בארץ. ישראל גוי אחד בארץ. א"ל בלעם דהוא מוידוכו אשהיד עלן ובגוים לא יתחשב. ויעבר הרנה במחנה. באבדו רשעים רנה. באבדו אחאב בן עמרי (דינו) רינה. א"ר יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בפרשה זו שנא' בצאתו לפני החלוץ ואמר הדור לה' כי לעולם חסדו ועוד כתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ביקשו מלאכי השרת לומר שירה א"ל הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני ללמדך שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעי ואצ"פ שהוא אינו שמח אחרים שמחת שנאמר ישיש ה' ולא כתיב שש ש"מ: וחזונות פירוש חזיונות (כתיבין) (כוכביין) ואיש משך בקשת לתמו. אמר רבא לתמם שני חזיונות אחת של מיכיהו שנא' אם שוב תשוב בשלום לא דבר ה' כי ואחת של אליהו שנא' וישמע ישראל אשר לקקו הכלבים את דם נבות וילקו הכלבים את דמך. ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד שיקרא אחאב לעובדיהו מה אמר לו ביעקב כתיב נחשתי ויברכני ה' בגללך ביוסף כתיב ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. ביתא דההוא גברא אמאי לא מכריך דילמא לאו ירא שמים אתה יצתה בת קול ואמרה ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב הוא שאינו מזומן לברכה. גדול שנאמר בעובדיהו ממה שנאמר באברהם דבאברהם כתיב ביה ירא את ה' ועובדיהו כתיב ירא את ה' מאד. חזון עובדיהו כה אמר ה' אלהים לאדום. מאי שנא לאדום אמר ר' יצחק כי עובדיה שדר בין שני רשעים אחאב ואיזבל ולא עשה כמעשיהם ויפרע מעשו שדר עם יצחק ורבקה ולא עשה כמעשיהם ויפרע ממנו. עובדיה גר אדומי היה היינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא. איכא דאמרי ירך מתוכה מסרחת. ורך את מאב וימדרס בחבל השכב אותם ארצה וימדר ב' חבלים להמית ומלא החבל להחיות: ויקח את בנו הבכור אשר ימלוך תחתיו ויעלהו עולה על החומה. רב ושמואל חד אמר לשם שמים שנאמר ויהי קצף גדול על ישראל וחד אמר לשם ע"ז והאי דכתיב ויהי קצף גדול כדכתיב וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם קרא אחרינא כתיב עשיתם. הא כיצד כמתוקנים שבהם לא עשיתם כמקולקלים שבהן עשיתן. ויסעו מעליו וישוכו לארץ באותה שעת ידרו [שנאיהן של] ישראל למדרגה התחתונה: מפני מה זכה עובדיה לנביאות מפני שהחביא חמשים חמשים איש במערה וכלכלם לחם ומים:

הדרן עלך אחד דיני ממונות

מסורת הש"ס

א) פסחים יב, ב) לעיל ט: לקמן מא. פא. ג) פסחים יב, ד) פסחים יא: [לקמן סט.], ה) [עמ"ש מו' לקמן מא: ד"ה שזא], ו) י"א אחד, ז) [ע"י מ"ש מו' לקמן מא: ד"ה אחד], ח) [ע"י מ"ש מו' שס], ט) [ג"י פדר המשנה ד"ט], י) לעיל לג., יא) ג"ז שס, יב) [לעיל לו.], יג) [דברים יז, א] [בפ"א: לדין], יד) [ג' דמיכת עד מיתרת וכן לימא בנמ"י],

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה מכירין וכו' אלא ככל שאר בדיקות שאינן אלא:

מוסף רש"י

היו בודקין אותן. לעדי נפשות (פסחים יב.). באיזו שבער. שמעיה, אפי"ו שמעיה של יובל שיש בו שנה שמטות (שם). באיזו שנה של שמעיה (שם). באיזה חודש. (שם). בכמה בחודש. בכמה ימים בחודש. (שם). באיזה יום. בשבת. אחר בשבת או בשני בשבת או בשלישי בשבת או אחר מן האחרים (שם). בעוקצי תאנים. שאמרו העדים תחת תאנה נעשה מעשה, אמר לו תאנה זו עוקצית דקין או עוקצית גסין, עוקצין ונחת תאנים, כמו (סוכה לד:) יטל עוקצין (עירוב יב.). מה בין בדיקות לבדיקות. בין בדיקות הן שבע מיתות לבדיקות פסחים (יב.). בדיקות אחד אומר איני יודע. בלחם מהן ואפילו בשעות (י"א בש) אומר איני יודע (שם). אחד אומר בשנים בחודש. הכן זה את הנפש, ואחד אומר בשלשה בחודש עדרות קיימת. וכו"ז היו נדקין אותן בשבע בדיקות, ויבין דהטעם שיהיה לומר בשלש או כרביעי, וכאמרוס איה יום בחודש, אמר זה בשני זה אמר בשלישי, שניה על יום אחד העיר, אלא שזה יודע בעיבורו של חודש. שחודש שעבר מלא והקובץ ד"ח ביום שלשים ואחד, זה שמאך בשנים בחודש ידע בו, זה שמאך שלשה ספור שאוקבע החודש ביום שלשים, והואיל ויש טעמין בכך אע"פ שמוזמין אלו לחלק את עדותן כדי שמתגביל, להביל את הנפש, אין בדיית כח לחלקן (שם). זה אומר בשלשה, ואחד אומר בחמשה עדותן בטלה. דבזה ליכא למטעי, וקרא כתיב ודרשת וחקרת והנה אמת נכון, שמהא עדותן מכונות, ואי לא לא קטילין והוא והן פטורים, דאין עדים הנרגים אלא על ידי הזמה (שם). אחד אומר בשתי שעות כו'. דטועה אדם בכך (שם). ואחד אומר בשבע עדותן בטלה. אפילו לרי יהודה, שבחמש חמה במזרח.

במזרחו של קרע, ויכול להבין על ידי אלו, שטעמן דיו כנגד המזרח היה אלא למעבר, והלא נלמד מזה (שם). דנין אלו כנגד אלו. היכא דמחלקו דנין, שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמשה מוכין, וקרי' (לעיל ב.) אין מטין לחובה על פי אחד, דנין בראיותיהן אלו כנגד אלו עד שיחזור בו אחד מן המחייבין, דהוה לכו מוכין רובא (עירוב ד.).

היו בודקין פרק חמישי סנהדרין

היו בודקין אוסן. אסידרא דמתניתין דסליק מיניה קאי אחר שאיימו עליהו^ט היו בודקין אותן: **בשבע חקירות**. בגמרא יליף להו מקראי: **באיזה שנוע**. של יובל: **באיזה שנה**. של שנוע: **בכמה חודש**. בעשרים או בעשרים וחמשה: **באיזה יום**. של שבת. אע"פ שאמרו בכך וכן בחודש אעפ"כ שואלין להן באיזה יום בשבת היה לפי שכל השנוע הללו בלות להבאין ל ידי הזמה ושמה יש עדים להזימן ואין מעלין על לנן חשבון של חודש אס היו אלו עמנה אותו היום במקום אחר וכששואלין אותן באיזה יום והם אומרים ביום פלוני **שעה**. של יום שמה אין עדים להזימן לכל היום ויש עדים להזימן אותה שעה: **באיזה מקום**. שזו היא המנועלת להביא את כל החקירות להזמה דנלאו הכי לא מתזמין: **רבי יוסי אומר כו'**. טעמיה קאמר

בזרייתא בגמרא [ע"ב]: **מכירים אסם אוסו**. את ההרוב שמה נכרי הוא.

וזו אינה מן החקירות של הזמה אלא א) כל שאר בדיקות אינו אלא להכחיש שמה לא יאמר כדברי פטורין ותצטל עדותם והוא והם פטורין אצל מן החקירות של הזמה אי אחת מואל יותר משבשה דלאמר"י בגמ"י [סא]: **העובד ע"ז**. אס מעידין בכך שואלין את מי עבד פעור או מרקוליס: **וכמה עבד**. למרקוליס בשמיטה או בהשתחווה: **בעוקלי תאנים**. שהיו מעידים עליו שהרגו תחת תאנה ובדק בן זכאי תאנה זו עוקצית גסין או דקין. עוקץ זנב הפרי מקום חיבורו לאיין: **חקירות אמר אחד איני יודע עדותן בטלה**. דשבע חקירות מקראי נפקי לן ובעינן ככולהו שמהא יכול להזימן דהזמה כתיבא בזה וכיון דאמר איני יודע אי אחת יכול להזימו בלוחה חקירה וכיון דאי אפשר לקיים בזה מלות הזמה בלוחה העד בטלה כל העדות ואפילו הן מלה דאין עדים נעשין וזוממין עד שיזמו כולן כדלמרינן במס' מכות (דף ה:) מניין שאפילו הן מלה תלמוד לומר עדדים^ט: **בדיקות**.

אפילו אמרו כולם אין אנו יודעין מלות הזמה ראויה להתקיים כהן דאין הזמה תלויה אלא בחקירות לומר עמנו הייתם בלוחה שעה במקום אחר. כל עדותן בטלה שבגמרא הוא והן פטורין: **שזו יודע בעיבורו של חודש**. זה שמאך בשנים יודע שהחדש שעבר מלא היה ויום ראשון של חדש שהוא יום (של) שלשים מחדש שעבר כו'. דטעמי איניש כהני: **רבי יהודה אומר עדותן קיימת**. דכולי האי טעמי איניש: **נמלאו דבריהם מכוונים**. ומעתה נריכין לישא וליתן דבדר: **פוסחין לנכות**. אי לא קטלת לא תדחול כדאמרן בפירקא דלעיל (דף ז:): **אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות משתקין אוסו**. וכ"ש אס היה בל ללמד עליו חובה. וטעמא אמר בפירקא דלעיל (דף ג:). דעד אחד לא יענה בנפש בין לזכות בין לחובה משום דמיחזי כנוגע בעדות: **אמר אחד מן הסלמדיים**. היושבים לפני הדיינים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו כדאמרן לעיל (דף לה). דעד אחד לא יענה בנפש למות [נמדרג לה] למות הוא דאינו עונה הא לזכות עונה: **מעצירין אוסו למחר**. מעצירין את הדין עד למחר משום הלגת דין כדלמרינן בפירקא דלעיל (סא): **היו מודווגין**. ביום ראשון לאחר שהעצירוהו לדון^ט ממקום הישיבה היו מודווגין בבתיהן או בשוק ונשאין ונותנין דבדר: **כל הלילה**. איש איש לעצמו: **המוכה**. אתמול אומר אני הוא המוכה אתמול ועדיין מוכה אני על כרחו שאינו יכול לחזור בו והמחייב אומר אס לא מלאו הלילה זכות אני המחייב ואמחייב אני במקומי: **המלמד**. אתמול חובה אס מלא לו הלילה זכות מלמד זכות אצל המלמד זכות כו': **שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכין**. והטייתך ע"פ אחד לרעה לימא הלכך יוסיפו הדיינין. אפילו עשרים ושנים מוכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין דהאי דאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי ואין דנין דיני נפשות לא לזכות ולא לחובה בפחות מעשרים ושלשה: **שנים שנים**. אס נתחלקו השנים שהוסיפו זה לכאן וזה לכאן דלכתי ליכא הטייה לא לטובה ע"פ אחד ולא לרעה ע"פ שנים נריך להוסיף עוד שנים וכן עד שבעים ואחד: **עד שיראה אחד מן המחייבין אס דברי המוכין**. דליכא הטייה לטובה ע"פ עדס) אחד וה"ה אס יראה אחד מן המוכין את דברי המחייבין דהוו להו שלשים ושבעה מחייבין ואיכא הטייה לרעה ע"פ שלשה. ובשעת גמר דין הא אוקימנא דאף המלמד זכות יכול לחזור וללמד חובה והא דתנן הכי משום ליטנא מעליא דלאכות קא מהדר והכי תרינגא בפירקא דלעיל (דף לה:). **גב' מנא הני מילי**. דעבדינן שבע חקירות: **ורשעם וחקרים**. משמע יפה יפה (יפה) ושאלת לא משמע חקירה אלא עד דכתב היטב בדהיא וזה תלמא ובעיר הנדחת כתיבי [דברים יג] וביחיד העובד ע"ז כתיב [שס יז] ודרשת היטב בלא היטב משמע דרישה ובעדים וזוממין כתיב ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד [שס יט] מזהירך הכתוב לדרוש היטב את עדים האחרונים המזימין את הראשונים הרי שבע חקירות: ואימא

מ.שבחמש חמה במזרח. בפ"ק דפסחים (דף יב:) פריך ב'ו'

נמי ניכול ומשני שית יומא בי קרנתא קאי וקשה כיון שאין היכר בין ו' לו' לאבזי דאמר הסם לר' יהודה אדם טועה חזי שעה ומשהו ותלינן טעות בשניהס א"כ אי' אומר בזה' וא' אומר ב'ו' אמאי עדותן בטיילה נימא האי דקאמר ה' סוף ה' והאי דקאמר ז' תחלת ז' ומעשה כי הוה בפלגא דשית והאי טעה פלגא שעתא קמיה והאי טעי פלגא לאחוריה וי"ל דהא דקאמר דשית יומא בי קרנתא קאי דטענו בין תחלת ו' לו' היינו דוקא לענין חמץ דלכל מסור אצל עדות מסורה לזריזין:

שכן חקירות אחד אומר איני יודע עדותן בטיילה בדיקות אחד אומר איני יודע ואפילו שנים אומרים אין אנו יודעין עדותן קיימת י'אחד חקירות ואחד בדיקות בזמן שמכחישינן זה את זה עדותן בטיילה ז'י'אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בשלשה בחדש עדותן קיימת י"שזוה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע בעיבורו של חדש י"בזה אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה עדותן בטיילה י"אחד אומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש שעות עדותן קיימת י"אחד אומר בשלש ואחד אומר בחמש עדותן בטיילה רבי יהודה אומר קיימת י"אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטיילה שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב י'ואח"כ מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו דבריהם מכוונים פותחין בוכות י'אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות או י'אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד עליו זכות מעלין אותו ומשיבינן אותו ביניהם ולא היה יורד משם כל היום כולו אם יש ממש בדבריו שומעין לו ובלבד שיש ממש בדבריו י'ואם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין י" אותו למחר ומדווגין זוגות וזוגות היו ממעטין ממאכל ולא היו שותין יין כל היום וגושאין ונותנין כל הלילה י"ולמחרת משכימין ובאין לב"ד המזכה אומר אני מזכה ומזכה אני במקומי והמחייב אומר אני מחייב ומחייב אני במקומי "המלמד חובה מלמד זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה בטעו בדבר שני סופרי הדיינין מוזכרין אותו אם מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו עומדים למנין י'שנים עשר מוכין ואחד עשר מחייבין זכאי שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכין ואפילו אחד עשר מוכין ואחד עשר מחייבין ואחד אומר איני יודע ואפילו שנים ושנים מוכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין וכמה מוסיפין שנים שנים עד שבעים ואחד שלשים וששה מוכין מחייבין זכאי שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמשה מוכין י"דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המוכין: **גב' מנא הני מילי** אמר רב יהודה דאמר קרא י'ודרשת וחקרת ושאלת היטב ואומר² והוגד לך ושמת ודרשת היטב ואומר³ ודרשו השופטים היטב ואימא

אפילו אמרו כולם אין אנו יודעין מלות הזמה ראויה להתקיים כהן דאין הזמה תלויה אלא בחקירות לומר עמנו הייתם בלוחה שעה במקום אחר. כל עדותן בטלה שבגמרא הוא והן פטורין: **שזו יודע בעיבורו של חודש**. זה שמאך בשנים יודע שהחדש שעבר מלא היה ויום ראשון של חדש שהוא יום (של) שלשים מחדש שעבר כו'. דטעמי איניש כהני: **רבי יהודה אומר עדותן קיימת**. דכולי האי טעמי איניש: **נמלאו דבריהם מכוונים**. ומעתה נריכין לישא וליתן דבדר: **פוסחין לנכות**. אי לא קטלת לא תדחול כדאמרן בפירקא דלעיל (דף ז:): **אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות משתקין אוסו**. וכ"ש אס היה בל ללמד עליו חובה. וטעמא אמר בפירקא דלעיל (דף ג:). דעד אחד לא יענה בנפש בין לזכות בין לחובה משום דמיחזי כנוגע בעדות: **אמר אחד מן הסלמדיים**. היושבים לפני הדיינים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו כדאמרן לעיל (דף לה). דעד אחד לא יענה בנפש למות [נמדרג לה] למות הוא דאינו עונה הא לזכות עונה: **מעצירין אוסו למחר**. מעצירין את הדין עד למחר משום הלגת דין כדלמרינן בפירקא דלעיל (סא): **היו מודווגין**. ביום ראשון לאחר שהעצירוהו לדון^ט ממקום הישיבה היו מודווגין בבתיהן או בשוק ונשאין ונותנין דבדר: **כל הלילה**. איש איש לעצמו: **המוכה**. אתמול אומר אני הוא המוכה אתמול ועדיין מוכה אני על כרחו שאינו יכול לחזור בו והמחייב אומר אס לא מלאו הלילה זכות אני המחייב ואמחייב אני במקומי: **המלמד**. אתמול חובה אס מלא לו הלילה זכות מלמד זכות אצל המלמד זכות כו': **שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכין**. והטייתך ע"פ אחד לרעה לימא הלכך יוסיפו הדיינין. אפילו עשרים ושנים מוכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין דהאי דאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי ואין דנין דיני נפשות לא לזכות ולא לחובה בפחות מעשרים ושלשה: **שנים שנים**. אס נתחלקו השנים שהוסיפו זה לכאן וזה לכאן דלכתי ליכא הטייה לא לטובה ע"פ אחד ולא לרעה ע"פ שנים נריך להוסיף עוד שנים וכן עד שבעים ואחד: **עד שיראה אחד מן המחייבין אס דברי המוכין**. דליכא הטייה לטובה ע"פ עדס) אחד וה"ה אס יראה אחד מן המוכין את דברי המחייבין דהוו להו שלשים ושבעה מחייבין ואיכא הטייה לרעה ע"פ שלשה. ובשעת גמר דין הא אוקימנא דאף המלמד זכות יכול לחזור וללמד חובה והא דתנן הכי משום ליטנא מעליא דלאכות קא מהדר והכי תרינגא בפירקא דלעיל (דף לה:). **גב' מנא הני מילי**. דעבדינן שבע חקירות: **ורשעם וחקרים**. משמע יפה יפה (יפה) ושאלת לא משמע חקירה אלא עד דכתב היטב בדהיא וזה תלמא ובעיר הנדחת כתיבי [דברים יג] וביחיד העובד ע"ז כתיב [שס יז] ודרשת היטב בלא היטב משמע דרישה ובעדים וזוממין כתיב ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד [שס יט] מזהירך הכתוב לדרוש היטב את עדים האחרונים המזימין את הראשונים הרי שבע חקירות: ואימא

אפילו אמרו כולם אין אנו יודעין מלות הזמה ראויה להתקיים כהן דאין הזמה תלויה אלא בחקירות לומר עמנו הייתם בלוחה שעה במקום אחר. כל עדותן בטלה שבגמרא הוא והן פטורין: **שזו יודע בעיבורו של חודש**. זה שמאך בשנים יודע שהחדש שעבר מלא היה ויום ראשון של חדש שהוא יום (של) שלשים מחדש שעבר כו'. דטעמי איניש כהני: **רבי יהודה אומר עדותן קיימת**. דכולי האי טעמי איניש: **נמלאו דבריהם מכוונים**. ומעתה נריכין לישא וליתן דבדר: **פוסחין לנכות**. אי לא קטלת לא תדחול כדאמרן בפירקא דלעיל (דף ז:): **אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות משתקין אוסו**. וכ"ש אס היה בל ללמד עליו חובה. וטעמא אמר בפירקא דלעיל (דף ג:). דעד אחד לא יענה בנפש בין לזכות בין לחובה משום דמיחזי כנוגע בעדות: **אמר אחד מן הסלמדיים**. היושבים לפני הדיינים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו כדאמרן לעיל (דף לה). דעד אחד לא יענה בנפש למות [נמדרג לה] למות הוא דאינו עונה הא לזכות עונה: **מעצירין אוסו למחר**. מעצירין את הדין עד למחר משום הלגת דין כדלמרינן בפירקא דלעיל (סא): **היו מודווגין**. ביום ראשון לאחר שהעצירוהו לדון^ט ממקום הישיבה היו מודווגין בבתיהן או בשוק ונשאין ונותנין דבדר: **כל הלילה**. איש איש לעצמו: **המוכה**. אתמול אומר אני הוא המוכה אתמול ועדיין מוכה אני על כרחו שאינו יכול לחזור בו והמחייב אומר אס לא מלאו הלילה זכות אני המחייב ואמחייב אני במקומי: **המלמד**. אתמול חובה אס מלא לו הלילה זכות מלמד זכות אצל המלמד זכות כו': **שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוכין**. והטייתך ע"פ אחד לרעה לימא הלכך יוסיפו הדיינין. אפילו עשרים ושנים מוכין או מחייבין ואחד אומר איני יודע יוסיפו הדיינין דהאי דאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי ואין דנין דיני נפשות לא לזכות ולא לחובה בפחות מעשרים ושלשה: **שנים שנים**. אס נתחלקו השנים שהוסיפו זה לכאן וזה לכאן דלכתי ליכא הטייה לא לטובה ע"פ אחד ולא לרעה ע"פ שנים נריך להוסיף עוד שנים וכן עד שבעים ואחד: **עד שיראה אחד מן המחייבין אס דברי המוכין**. דליכא הטייה לטובה ע"פ עדס) אחד וה"ה אס יראה אחד מן המוכין את דברי המחייבין דהוו להו שלשים ושבעה מחייבין ואיכא הטייה לרעה ע"פ שלשה. ובשעת גמר דין הא אוקימנא דאף המלמד זכות יכול לחזור וללמד חובה והא דתנן הכי משום ליטנא מעליא דלאכות קא מהדר והכי תרינגא בפירקא דלעיל (דף לה:). **גב' מנא הני מילי**. דעבדינן שבע חקירות: **ורשעם וחקרים**. משמע יפה יפה (יפה) ושאלת לא משמע חקירה אלא עד דכתב היטב בדהיא וזה תלמא ובעיר הנדחת כתיבי [דברים יג] וביחיד העובד ע"ז כתיב [שס יז] ודרשת היטב בלא היטב משמע דרישה ובעדים וזוממין כתיב ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד [שס יט] מזהירך הכתוב לדרוש היטב את עדים האחרונים המזימין את הראשונים הרי שבע חקירות: ואימא

א) מ"י פ"א מה' עדות ה' ד סמג עשין קט:
ב) ב מ"י פ"יב מה' סנהדרין ה' א:
ג) ג מ"י פ"א מה' עדות ה' ד:
ד) ד ה מ"י שס ה' ו:
ה) ה מ"י שס פ"ב ה"א:
ו) ו מ"י שס ה' ב ג וסמג שס טור שו"ע ח"מ ס"ל ל סעיף ב:
ז) ז ה מ"י שס ה' ד טור שו"ע שס ע"ז:
ח) ח מ"י שס ה' ה:
ט) ט מ"י פ"יב מה' סנהדרין ה' ג:
י) י מ"י פ"א שס ה"א:
י"א) י"א מה' עדות ה"א:
י"ב) ב מ מ"י פ"י מה' סנהדרין ה' ב:
י"ג) ג מ מ"י פ"י מה' סנהדרין ה' ג:
י"ד) ד מ מ"י שס פ"ב ה' ג:
י"ה) ה מ מ"י פ"ט מה' סנהדרין ה' ב:
י"ו) ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
י"ז) ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
י"ח) ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
י"ט) ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ) כ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"א) כ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ב) כ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ג) כ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ד) כ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ה) כ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ו) כ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ז) כ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ח) כ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
כ"ט) כ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל) ל מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"א) ל"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ב) ל"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ג) ל"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ד) ל"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ה) ל"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ו) ל"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ז) ל"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ח) ל"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ל"ט) ל"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ) מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"א) מ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ב) מ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ג) מ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ד) מ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ה) מ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ו) מ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ז) מ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ח) מ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
מ"ט) מ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ) נ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"א) נ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ב) נ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ג) נ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ד) נ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ה) נ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ו) נ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ז) נ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ח) נ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
נ"ט) נ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס) ס מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"א) ס"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ב) ס"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ג) ס"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ד) ס"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ה) ס"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ו) ס"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ז) ס"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ח) ס"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ט) ס"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע) ע מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"א) ע"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ב) ע"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ג) ע"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ד) ע"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ה) ע"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ו) ע"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ז) ע"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ח) ע"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ע"ט) ע"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ) פ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"א) פ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ב) פ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ג) פ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ד) פ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ה) פ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ו) פ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ז) פ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ח) פ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
פ"ט) פ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק) ק מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"א) ק"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ב) ק"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ג) ק"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ד) ק"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ה) ק"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ו) ק"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ז) ק"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ח) ק"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ט) ק"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"י) ק"י מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יא) ק"יא מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יב) ק"יב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יג) ק"יג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יד) ק"יד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יה) ק"יה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יו) ק"יו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יז) ק"יז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יח) ק"יח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"יט) ק"יט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ) ק"כ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"א) ק"כ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ב) ק"כ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ג) ק"כ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ד) ק"כ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ה) ק"כ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ו) ק"כ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ז) ק"כ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ח) ק"כ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"כ"ט) ק"כ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל) ק"ל מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"א) ק"ל"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ב) ק"ל"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ג) ק"ל"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ד) ק"ל"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ה) ק"ל"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ו) ק"ל"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ז) ק"ל"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ח) ק"ל"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"ל"ט) ק"ל"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ) ק"מ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"א) ק"מ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ב) ק"מ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ג) ק"מ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ד) ק"מ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ה) ק"מ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ו) ק"מ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ז) ק"מ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ח) ק"מ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"מ"ט) ק"מ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ) ק"נ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"א) ק"נ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ב) ק"נ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ג) ק"נ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ד) ק"נ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ה) ק"נ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ו) ק"נ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ז) ק"נ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ח) ק"נ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ק"נ"ט) ק"נ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס') ס מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"א) ס"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ב) ס"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ג) ס"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ד) ס"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ה) ס"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ו) ס"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ז) ס"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ח) ס"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ט) ס"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"י) ס"י מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יא) ס"יא מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יב) ס"יב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יג) ס"יג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יד) ס"יד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יה) ס"יה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יו) ס"יו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יז) ס"יז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יח) ס"יח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"יט) ס"יט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ) ס"כ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"א) ס"כ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ב) ס"כ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ג) ס"כ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ד) ס"כ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ה) ס"כ"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ו) ס"כ"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ז) ס"כ"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ח) ס"כ"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"כ"ט) ס"כ"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל) ס"ל מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"א) ס"ל"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ב) ס"ל"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ג) ס"ל"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ד) ס"ל"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ה) ס"ל"ה מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ו) ס"ל"ו מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ז) ס"ל"ז מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ח) ס"ל"ח מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"ל"ט) ס"ל"ט מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ) ס"מ מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ"א) ס"מ"א מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ"ב) ס"מ"ב מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ"ג) ס"מ"ג מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ"ד) ס"מ"ד מ מ"י פ"א מה' סנהדרין ה' ב:
ס"מ"ה) ס"מ"ה מ מ"י פ"א מה' ס